

Eirik Rakstad

Organisert idrett og livsstilsidrett - Kulturelle forskjeller og treningsarbeid

*En kvalitativ studie av de kulturelle forskjeller i
treningsarbeidet og miljøet til bredde og
topputøvere innenfor livsstilsidrett og organisert
idrett*

Bacheloroppgave i Samfunns og idrettvitenskap

Veileder: Martin Nesse

Mai 2019

Eirik Rakstad

Organisert idrett og livsstilsidrett - Kulturelle forskjeller og treningsarbeid

*En kvalitativ studie av de kulturelle forskjeller i
treningsarbeidet og miljøet til bredde og topputøvere
innenfor livsstilsidrett og organisert idrett*

Bacheloroppgave i Samfunns og idrettsvitenskap
Veileder: Martin Nesse
Mai 2019

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Forord

Jeg vil gjerne rette en stor takk til min veileder, Martin Nesse, for svært god veiledning i bachelorperioden. Hans bidrag med konstruktive tilbakemeldinger og gode diskusjoner har hjulpet svært mye.

Jeg vil takke mine medstudenter for gode innspill og gode diskusjoner i løpet av denne bachelorperioden. Av alle de timene på grupperom har det vært godt og viktig med gode pauser og latter mellom slagene. Også deres hjelp med gjennomføring av pilotintervju og konstruktive tilbakemelding på oppgaven har vært til stor hjelp.

Jeg vil også rette en stor takk til mine informanter som har bidratt til at denne oppgaven ble mulig. Deres innsikt og deltakelse i deres respektive idretter har gjort det mulig for meg å få innsikt i deres miljø og treningsarbeid.

Innholdsfortegnelse

1. Aktualisering	5
2. Organisert idrett og livsstilsidrett - Kulturelle trekk og kjennetegn	7
2.1. <i>Kulturene</i>	7
2.2. <i>Sosial identitet og deltakerne</i>	8
2.3. <i>Treningshverdag og anlegg</i>	10
3. Metode	12
3.1. <i>Valg av metode</i>	12
3.2. <i>Intervju</i>	12
3.3. <i>Tilgang på felt og utvalg</i>	13
3.4. <i>Intervjuguide og gjennomføring av intervjuer</i>	14
3.5. <i>Gjennomføring</i>	15
3.6. <i>Analyse av data</i>	15
3.7. <i>Kvalitetsvurdering og etikk</i>	16
4. Analyse	17
4.1. <i>Kulturene</i>	17
4.1.1 <i>Alkohol og doping</i>	19
4.2. <i>Sosial identitet og deltakerne</i>	20
4.3. <i>Anlegg, utstyr og trening</i>	23
4.3.1. <i>Treningshverdag</i>	25
4.4. <i>Andre funn</i>	27
5. Oppsummering og avslutning	28
5.1 <i>Sentrale funn</i>	28
6. Litteraturliste	29
7. Vedlegg	33
7.1. <i>vedlegg 1 - Samtykkeskjema</i>	33
7.2 <i>Vedlegg 2 - Intervjuguide</i>	34

1. Aktualisering

I 2016 ble X-Games arrangert for første gang på norsk jord. Rundt dette var det store diskusjoner om hvordan dette skulle finansieres og hvordan arrangementet skulle avholdes (Aftenposten, 2016). Bystyret i Oslo innvilget 42 millioner kroner til arrangementet og Norges Skiforbund og Snowboardforbundet signerte en samarbeidsavtale med TV2 som var medarrangør for arrangementet (Jarlsbo, 2015). Et av de åtte punktene i avtalen sier at

«Norges idrettsforbund og Olympiske og Paralympiske komité (NIF) sine bestemmelser for antidoping skal følges». (Sørgjerd, 2016)

Kun tre dager før arrangementet startet, trekker Norges Skiforbund seg fra avtalen med argumentet:

«TV2 ikke er i stand til å få på plass dopingbestemmelsene NIF følger gjennom Antidoping Norge og internasjonale WADA. Forbundet mener det ikke er annen utvei enn å trekke seg fra arrangementet, da det ikke følger bestemmelser de kan stå inne for.»

Snowboardforbundet valgte å stå i avtalen og fortsette sin støtte til arrangementet.

Det kan tyde på at NIF også hadde andre grunner til å trekke seg fra arrangementet enn dopingbestemmelsene. Som for eksempel Inge Andersens (tidligere generalsekretær i NIF) spørsmål rundt finansiering og eventuelt hvem overskuddet skulle gå til (Overvik, 2015). Hallstein Bjercke i Venstre, som var kulturbyråd i Oslo på samme tidspunkt, mener at Skiforbundet, sammen med flere andre, brukte antidopingargumentet som et skalkeskjul for å trekke seg fra avtalen. Han hevder at forbundet hele tiden var imot X-Games fordi det utfordrer den organiserte idrettens tradisjonelle driftsmodell.

«I den modellen har de (Skiforbundet) kontroll over alle arrangementer på norsk jord. Nå skyver de dopingsaken foran seg i et siste desperat forsøk på å stikke kjepper i hjulene for alternative arrangement».

Det er helt åpenbart to forskjellige sider i denne saken. På den ene siden NIF mot ESPN/TV2 og deres kommersielle interesser gjennom idrettsarrangement for alternative idretter/livsstilsidretter.

Som et utskudd fra den organiserte idretten startet utviklingen av de såkalte alternative idrettene. Disse idrett startet hovedsakelig i USA og blir også kalt livsstilsidretter. På 1960 og utover 1970 årene økte populariteten til mange av livsstilsidrettene. Deltakerne var

hovedsakelig personer fra middelklasse som sto for en slags motkulturell filosofi, ved å ta avstand fra det de mente var den altfor rasjonaliserte, teknologiske og byråkratiske verden av tradisjonell idrett eller organisert idrett. Disse utøverne brydde seg mere om det å være fri, ha det gøy, samholdet og den individualistiske aktiviteten (H. Thorpe & Wheaton, 2011). Man kan se sammenlikningen mellom den generelle sosiale motstanden blant unge mot det etablerte i USA på 1960 og 1970 tallet (Houlihan & Malcolm, 2015).

X-Games, som selv har definert seg som verdensledende innenfor Action sport, ble arrangert for første gang i 1995. I hovedsak er dette idretter som blir sett på som livsstilsidretter. ESPN (Entertainment Sports Programming Network) som er arrangør og distributør tjener store penger på X-Games. (H. Thorpe & Wheaton, 2011). Etter 1995 har populariteten til X-Games og livsstilsidretter økt. Suksessen til disse idrettene har gjort de til svært attraktive for sponsorer og dette har også gjort at IOC (International Olympic Committee) har blitt interessert. IOC har inkludert flere ungdomsrelaterte idretter inn i OL (Olympiske leker) som for eksempel snowboard og mountain biking senere også surfing, klatring, skating og freeski (H. Thorpe & Wheaton, 2011).

Den organiserte idretten har historisk sett vært motstander av forandring og nyvinninger. Eksempler på dette er overgangen til bruk av glassfiberski, skøyting i langrenn og V-stil i skihopp (Alnæs, 2007). Men i dag, om ikke motstander, er NIF svært skeptisk til X-Games som idrettsarrangement. Hovedfokuset i den organiserte toppidretten er, i motsetning til livsstilsidretten, på seier/tap og rekorder. Det er som Tangen (2009) kaller binære koder, som er unike for idretten som system. Alt tilordnes to logiske verdier, enten positiv («vinne», «forbedring») eller negativ («tape», «tilbakegang») (Tangen, 2009).

Innenfor livsstilsidretten er ikke disse binære kodene like klare. Livsstilsidrettene har et litt mere avslappet forhold til konkurranse og et av kjennetegnene på livsstilsidrett er at fokuset ligger på deltakelse og amatørisme, ikke tilskuere og profesjonalisme (Langseth, 2014).

Livsstilsidretten på toppnivå er i utvikling og X-Games og OL er tegn på dette. Ser vi en overgang fra livsstilsidrett til profesjonell idrett med disse store profesjonelle idrettsarrangementene og er ikke da toppidrett innenfor livsstilsidrett også profesjonell idrett?

Det virker som at disse to retningene innenfor idretten nærmer seg hverandre. Derfor ønsker jeg å se på dette med problemstillingen:

Kulturelle forskjeller i treningsarbeidet og miljøet til bredde og topputøvere innenfor livsstilsidrett og organisert idrett.

2. Organisert idrett og livsstilsidrett - Kulturelle trekk og kjennetegn

2.1. Kulturene

Og definere kultur er utfordrende. Det er over tre hundre forskjellige måter å forstå ordet kultur på. De fleste måter å forstå kultur på her noe til felles og det handler i hovedsak om språk, lover og sosial organisering. Også de væremåtene, ferdighetene og oppfatningene vi lærer gjennom å delta i samfunnet. De normene og verdiene som ligger til grunn for væremåter, ferdigheter og oppfatninger vi opplever i forskjellige miljøer og samfunn (Loland, 2015). Det er studier som viser at vestlige ungdoms interesse i tradisjonelle organiserte idretter, som er hovedidretten i OL er dalende (H. Thorpe & Wheaton, 2011). Wilson sin studie, viser at overklassen er mer involvert i idrett generelt, men mindre involvert i livsstilsidretter (Wilson, 2002). Som hjelp til å forstå kulturene innad i livsstilsidretten og den organiserte idretten, vil jeg først gå igjennom generell organisasjonskultur.

Organisasjonskultur

Organisasjonskultur forbindes med de uformelle normene og verdiene som vokser frem og har betydning for livet og virksomheten til formelle organisasjoner. Norges idrettsforbund er en formell organisasjon. Når en formell organisasjon utvikler uformelle normer og verdier i tillegg til de formelle, får den institusjonelle trekk og man snakker om institusjonaliserte organisasjoner. Dette gjør en organisasjon mer kompleks, mindre fleksibel og tilpasningsdyktig ovenfor nye krav (Christensen, Lægreid, Roness, & Røvik, 2013). Dette kan forklare noe av skeptisismen mot teknologisk utvikling og X-Games som NIF har og har hatt tidligere.

Organisert idrett

Alle utøvere som er organisert i NIF er underlagt flere av organisasjonens regler og vilkår. Konkurranser er standardisert, gjenkjennelige og gjennom formelle normer er regler er anlegg i de fleste idretter standardisert. Hovedmålet med deltakelsen til topputøvere i organisert idrett er å vinne. Den binære koden til Tangen om seier og tap er svært sentral (Tangen, 2009). Standardiseringer er noe som er en fellesnevner for store deler av kulturen innad i den organiserte idretten. Alt fra medaljeseremonier til forberedelser før konkurranse har sterke likhetstrekk i flere organiserte idretter. Idrettene som inngår i NIF er de idrettene som er godkjent av Norges idrettsforbund og det er et svært bredt spekter med idretter. Den organiserte idretten har inndelte klasser til alder og kjønn. Det er svært sjeldent at juniorutøvere hevder seg i senior klassene. Organisert idrett har et klart reglement for bruk av doping, det er en nulltoleranse for bruk av midler som er ført opp på det internasjonale

dopingbyrået sine lister. NIF har egne retningslinjer for antidopingarbeid og NIF jobber tett med Antidoping-Norge som igjen samarbeider tett med den internasjonale dopingorganisasjonen WADA (NIF, 2015).

Livsstilsidrett

Livsstilsidrett er i hovedsak individuelle idretter. Det handler om en selv og hva en selv klarer å prestere. Idretter som går inn under begrepet livsstilsidrett er for eksempel klatring, snowboard, surfing, skateboard, freeski randonee, downhill sykling, padling i forskjellig former, parkour, med mer. (Wheaton, 2004). Allikevel er livsstilsidretten veldig sosial og man er sammen med andre stort sett hele tiden når man utøver idretten, enten man er i skibakken eller ute og surfer. Det er ingen aggresjon eller kroppskontakt involvert i disse aktivitetene (Houlihan & Malcolm, 2015). Det er sjeldent med forskjellig klassifisering på alder i de største konkurransene og man får invitasjoner istedenfor å kvalifisere seg. Utøvere ned i 13 års alderen konkurrer mot utøvere i 20 årene. De stiller likt i konkurranse og det stilles samme krav uansett alder. I motsetning til den organiserte idretten har mange utøvere innenfor livsstilsidretten liberale holdninger til alkohol og dop (H. J. L. S. Thorpe, 2012). Tommy Langseth skriver i sitt kapittel i boken *Kjønnsnærmakt i idrett og friluftsliv* om surfekulturens blanding med tidenes største motkultur mot slutten av 1960 tallet, nemlig hippiebevegelsen (Langseth, 2014). Dette kan være med å forklare hvorfor det fortsatt er liberale holdninger til alkohol og andre rusmidler i livsstilsidretten. I en Youtubeserie laget av Snowboardforbundet blir det vist klipp fra etterfest på X-Games og klipp fra det islandske landslagets bosted hvor det blir vist frem mye alkohol og klipp fra fester (Cittadella & Harstad, 2013).

2.2 Sosial identitet og deltakerne

«Selvkonseptet» er et begrep som ofte blir vist til som svar på spørsmålet «Hvem er jeg?».

Selvkonseptene våre inneholder informasjon om hva som gjør oss like og forskjellige fra andre mennesker (Hauge, 2007). Sosial identitet forklares som individets kunnskap om sin tilhørighet til visse sosiale grupper, samt de emosjoner og verdier dette har for vedkommende (Tajfel, 1982). Sosial identitet er avhengig av kvaliteten på de gruppene vi hører til for eksempel, nasjonalitet, kultur, religion, familie og som i denne oppgaven retning innenfor idretten. Disse kategoriene definerer hvem vi er og i noen situasjoner er atferden vår påvirket mer av gruppelemmer enn andre, eksempel i konflikter mellom grupper (Hogg & Terry, 2001).

Den Organiserte idretten

Som deltaker i den organiserte idretten må du være medlem av et idrettslag, som igjen er en del av et særforbund i NIF. Deltakere har medlemskap og identifiserer seg med mange grupper til samme tid og idretten kan være en del av disse gruppene. Idrettsutøvere i som er medlem i et idrettslag identifiserer seg med logoene til idrettslaget og går med bekledning som er standardisert for dette idrettslaget. Ved å gå med idrettslagets logo og navn definerer ofte dette hvilken idrett du driver med og hvor du kommer i fra. På landslagsnivå er dette særlig tydelig. Hvert år melder mediene om nye avtaler mellom store selskaper og forskjellige landslag som inngår nye sponsor avtaler. Topp utøverne er med i reklamefilmer for disse selskapene og representerer dem ved å ha merkene deres på offisielle klær fra forbundet. Den sosiale identitet identifiserer utøvere mye mindre enn livsstilsidrett. Det er mindre skiller mellom den vanlige personen i gata og en utøver som driver med organisert idretten enn en utøver som driver med livsstilsidrett (Wheaton, 2014). Noe av grunnen til dette er at det er 2,1 millioner medlemskap i den organiserte idretten, noe som er en store andel av den norske befolkningen (NIF, 2017). Deltakerne i den organiserte idretten representerer alle samfunnsklasser og begge kjønn, selv om kvinner er noe underrepresentert (41%) (NIF, 2017). Som deltaker i den organiserte idretten er man også tilegnet en gruppe/ klasse i henhold til alder.

Livsstilsidrett

De fleste deltakere i livsstilsidretten er vestlige, heteroseksuelle, hvite unge menn og tilhører middelklassen. Det finnes selvsagt unntak fra dette, og det er mange kvinner som driver med livsstilsidretter (Langseth, 2014). Likevel er det verdiene som dyrkes og det som gir anerkjennelse og status i kulturene i livsstilsidretter styrke, aggresjon, tøffhet og fremfor alt mot, mot til å slenge seg ut i risikable handlinger (H. J. L. S. Thorpe, 2012). For å få innpass i livsstilsidretten må kvinner imitere menn, de må vise frem maskulint definerte verdier som dedikasjon, ferdigheter og mot (Langseth, 2014).

Innenfor livsstilsidrett er det mange av utøverne som bruker mye resurser som penger og tid på en livsstil som blir gjort til et kollektiv uttrykk av stil, kroppslig fremstilling og holdninger som igjen blir en distinkt livsstil og en spesiell sosial identitet. For eksempel kler de fleste som driver på med en livsstilsidrett seg relativt likt, mange har langt hår og de ser generelt ganske like ut (Wheaton, 2014).

At disse utøverne går i baggy klær i handler ikke om å optimalisere prestasjonene, men at det dreier seg om en livsstil. Arve Hjelseth (Oksholen, 2018).

Musikksmak og språklige uttrykk er en del av dette kollektivet uttrykket. Det blir brukt språklige uttrykk som er sportslige, men også i dagligtalen.. I mange av idrettene innenfor livsstilsidrett er det også et sett med uformelle normer som er sentrale i hvordan man oppfører seg og hvordan man går kledd. For eksempel at det ikke skal være sokker i klatreskoene. Assosiasjonen til andre alternative livsstiler innenfor kunst og mote er kjennetegn på livsstilsidrett (Houlihan & Malcolm, 2015). Livsstilsidrett blir assosiert med ungdom, men det viser seg at aldersforskjeller kan være store innenfor idretter (Houlihan & Malcolm, 2015).

2.3. Treningshverdag og anlegg

Anlegg og utstyr er en sentral del av idretten, uansett hvilken idrett man driver med. Det er viktig å ha det beste utstyret for og optimaliserer prestasjon. Utstyr kan være alt fra smøring på ski til hvilken type løpesko man har. Utstyrsmerker konkurrerer mot hverandre i å ha de beste produktene. Det kan være hvilken ski som glir best eller hvilket klatretau som tåler mest. Denne konkurransen mellom produsenter gjør at det alltid er nytt utstyr på markedet, men det er allikevel forskjeller i de to retningene.

Den organiserte idretten

I den organiserte idretten har standardisering av regler, anlegg og utstyr gjort det mulig å sammenlikne resultater over tid og med det kan man ha rekorder (Loland, 2015). Alle løpebaner i verden er 400 meter lange og det er krav til hvor tung geværet til en utøver i skiskyting skal være. I langrenn er det forskjellige løyper fra hvert sted utøverne konkurrerer, men distansene er de samme.

De internasjonale forbundene lager regler og retningslinjer til sine respektive idretter. NIF forholder seg stort sett til disse retningslinjene og reglene. Olympiatoppen har blant annet standardiserte tester for å teste alle utøvere før et OL.

En del organiserte utøvere på toppnivå har store mengder utstyr, for eksempel langrennsløpere eller alpinister. De har ekstremt mange forskjellige typer par ski, med egne servicemenn som har ansvaret for hele skiparken. Et eksempel er Marcel Hirscher, verdens beste alpinist. Han får produsert opp mot 300 par ski i året, bare til seg selv av sponsoren, skimerket Atomic (Tallaksrud, Toft, & Lien, 2018). I et innslag med Henrik Kristoffersen samme år ber han reporteren om å ikke filme skiene hans for og skjule detaljer som kan gi ha en konkurransefordel (Skjellum Mueller & Barstein, 2018). I konkurranse er det svært viktig å ha riktig smøring eller riktig «set up» som kan skille noen få hundredeler, som igjen kan spille stor rolle på plasseringen til utøveren i konkurranse.

Som en del av NIF som er en formell organisasjon, er normen for utøver som driver med organisert idrett ofte faste treningstider med en trener. De har treninger som er planlagt av en trener og man er normalt medlem av en gruppe som drar på denne treningen sammen og utfører aktivitetene som treneren har satt opp. Utøvere, spesielt på toppnivå, fører treningsdagbok og har godt planlagte rutiner som skal gjennomføres for å spisse formen til et vist tidspunkt.

Livsstilsidrett

Livsstilsidretten er basert rundt nye teknologier eller objekter for eksempel snowboardet, downhillsykkelen (sykkel med dempere for å sykle ned ulendt terreng), skateboardet, twintipskjen med mer (Houlihan & Malcolm, 2015). Utstysjaget innenfor livsstilsidretten er mye mindre enn i den organiserte idretten. Det er mer minimalistisk og man har for eksempel sjeldent mere enn et par ski eller en sykkel. Livsstilsidrett kan også være idretter som ikke omhandler noen form for teknologi eller objekter, for eksempel parkour, som er en form for triksing og turning i et urbant miljø. Noen av disse aktivitetene innenfor livsstilsidrett blir kalt «ekstreme», «alternative», «action-fylte» «postmoderne» og «post-industrielle», fordi de på ulike måter skiller seg fra tradisjonelle idrettsformer, som i hovedsak legger vekt på konkurranser, måling av prestasjoner og standardiserte anlegg (Berglie, 2017). Hvor livsstilsidrett blir gjennomført varierer. Noen er urban basert, altså blir bedrevet i byer og i bygg hvor det er lagd ramper eller vegger. Eksempler på dette er skateboardparker, innendørsklatring og parkour. Andre sporter søker til naturen og «become one with the sea/mountain» er viktig. Disse sportene er for eksempel klatring, surfing, ski og snowboard (Houlihan & Malcolm, 2015). Aktivitetene er globalisert med utøvere på alle bebodde kontinent.

Anleggene innenfor livsstilsidretten er tilnærmet unike. Det er svært få terrengparker for snowboardkjørere eller skateparker som er like i verden. De som driver anleggene prøver å skille seg ut fra mengden med unike elementer i anleggene sine.

På treningsfronten er det flere av topp utøverne som ikke gjennomfører noe de selv kaller trening. Et godt eksempel på dette er Marcus Kleveland, X-Games vinner og et av Norges gullhåp fra OL i 2018. I et intervju med NRK sier han:

«Jeg kjører snøbrett og har det gøy. Venter til den tiden hvor jeg må trene»

(Solbakken & Årnes, 2018)

Når livsstilsidrettsutøvere utøver aktivitetene sin ser de antakelig ikke på dette som trening. Mange utøvere innenfor livsstilsidretten, spesielt de akrobatiske, som snowboard og twintip bruker mye trampoline og er mye i turnhallen. I det samme innslaget som er intervjuet over

utaler osteopaten til snowboardlandslaget at Klevelands romorientering er helt unik (Solbakken & Årnes, 2018).

3. Metode

3.1. Valg av metode

For å besvare denne oppgavens problemstilling «kulturelle forskjeller i treningsarbeidet og miljøet til bredde og topputøvere innenfor livsstilsidrett og organisert idrett.» er det sentralt å skape en forståelse av hvordan informantene opplever sine omgivelser og miljø. Å skape en slik forståelse av subjektene livsverden medfører en forståelse av sosial identitet, kulturelle forskjeller, treningshverdagen og anlegg. På bakgrunn av dette har jeg valgt et kvalitativt forskningsdesign med et fenomenologisk perspektiv. Det vil si at man retter oppmerksomheten mot det som tas for gitt innenfor en kultur (Thagaard, 2018). Det er sentralt å forstå fenomener på grunnlag av perspektivene til de personer vi studerer (Tjora, 2017). I denne oppgaven har jeg derfor valgt å gjennomføre intervjuer som metoden for å svare på min problemstilling.

3.2. Intervju

Ettersom jeg ønsket å få et innblikk i intervjuobjektene tanker, refleksjoner om sitt treningsarbeid og miljøet i idretten er intervju en god metode for dette. Intervju er en form for kvalitativ forskningsmetode og er den mest anvendte metoden innenfor kvalitativ forskning. Forskjellene på kvalitativ forskning og kvantitativ forskning er at kvalitativ vektlegger forståelse fremfor forklaring og nærhet til de som blir forsket på. En kvalitativ tilnærming er egnet når man skal undersøke folks erfaring om konkrete sosiale fenomener (Tjora, 2017). Formålet med et intervju er at vi får fyldige og omfattende kunnskaper om hvordan andre mennesker opplever sin livssituasjon, deres synspunkter og deres perspektiv på temaet intervjuet handler om (Thagaard, 2018). Et Intervju gir svært godt grunnlag for å få innsikt i informantene personlige tanker, erfaringer og følelser.

Det typiske kvalitative intervjuet er som oftest basert på en delvis strukturert intervjuguide (se vedlegg2). Temaene for intervjuet er hovedsakelig fastlagt på forhånd, men man bestemmer rekkefølgen underveis (Thagaard, 2018). Denne formen for intervju er kalt semistrukturert intervju, semistrukturert intervju et lengre intervju og har som formål å likne på en dialog. Målet er å skape en situasjon for en relativt fri samtale som kretser rundt noen spesifikke temaer som er bestemt på forhånd (Tjora, 2017). Denne intervjuformen stiller krav

til meg som intervjuer ved at jeg trer inn i en ordstyrer rolle og holder samtalen rundt de forhåndsbestemte temaene. Jeg valgte semistrukturert intervju også fordi jeg ønsket mulighetene til å kunne stille oppfølgingsspørsmål og ikke slavisk holde meg til visse spørsmål. Hvis et intervju blir for strukturert kan intervjuet minne mere om et forhør (Bjørndal, 2017). Dette er noe jeg selvfølgelig vil unngå.

3.3 Tilgang på felt og utvalg

Begrepet informant blir brukt om personer man tar kontakt med fordi de har spesielle kunnskaper om det temaet man studerer (Thagaard, 2018). Hovedregelen for utvalg i kvalitative intervjustudier er at man velger informanter som av ulike grunner vil kunne uttale seg på en reflektert måte om det aktuelle temaet (Tjora, 2017).

Som tidligere elev ved NTG Lillehammer (Norges Toppidrettsgymnas) og generelt sosial innenfor det idrettslige miljøet på Lillehammer, har jeg gjennom mange år utviklet et relativt stort sosialt nettverk. Nettverket inkluderer idrettsutøvere innenfor de fleste aktivitetsnivå og utøvere som er i verdenstoppen innenfor sin idrett. Jeg valgte å bruke en strategisk utvelging av mine informanter. Strategisk utvelging er basert på at man systematisk velger personer som har egenskaper eller kvalifikasjoner som er strategiske i forhold til problemstillingen (Thagaard, 2018). Informantene måtte utfylle visse kriterier for å kunne være informant. 1) Har vært eller er toppidrettsutøver/breddeutøver innenfor en individuell idrett enten i såkalt livsstilsidrett eller organiserte idretter. 2) Hvis utøver har sluttet med aktiviteten, må dette være under 2 år siden.

For å kunne velge ut to breddeutøvere og to toppidrettsutøvere måtte jeg også prøve å definere disse to retningen. Olympiatoppen har en egen definisjon på hva Toppidrett er. Den lyder som følger:

««Toppidrett» defineres som trenings – og forberedelsesarbeid på linje med de beste i verden, avhengig av den enkelte idretts egenart og utbredelse. Arbeidet fører til jevnlig prestasjoner på internasjonalt toppnivå. Idretten er for disse utøverne en hovedbeskjeftigelse»(Olympiatoppen, 2015).

Toppidrettsutøvere finnes i alle idretter og det er de færreste av dem som folk flest kjenner til. Det er mange utøvere som dedikerer det meste av tid og energi på å bli best, men som aldri blir det. De som blir vist på tv og får mest oppmerksomhet er de absolutt beste innenfor de mest populære idrettene i Norge. De utøverne som lever som toppidrettsutøvere, men ikke når

helt opp blir sjeldent eller aldri nevnt. Og definere hva en breddeutøver er, er litt vanskeligere. Det omhandler mangfoldet i norsk idrett. Loland definerer breddeidrett som:

«Idrett, trening og mosjon for barn og voksne uten utpreget konkurransemoment og uten å legge vekt på formelle konkurranser» (Loland, 2015).

For at det skal bli et vellykket intervju var det viktig for meg å sette meg inn i intervjuobjektets idrettsaktivitet. Jeg gjorde meg derfor kjent med alle informantene mine før jeg skulle gjennomføre intervjuet for å tilegne meg kunnskap om deres idrettsdeltakelse. Hvis temaet i prosjektet omhandler sensitiv informasjon kan rekrutteringen av informanter være utfordrende. Siden temaet i min oppgave ikke omhandler særlig sensitive opplysninger gikk rekrutteringen av informanter raskt.

3.4. Intervjuguide og gjennomføring av intervjuer

Når man utformer en intervjuguide må man planlegge godt. Spørsmålene må omhandle de sentrale temaene i prosjektet og at man kan være fleksibel overfor intervjuobjektens utsagn (Thagaard, 2018). Spørsmålene i en intervjuguide kan i noen grad være stikkordpreget (Tjora, 2017). Jeg bygget opp intervjuguiden med innledningsspørsmål som var relativt rolige. Disse spørsmålene trengte ingen refleksjon og dermed var dette med på å skape en avslappet atmosfære. Jeg tok utgangspunkt i problemstillingen, for å lage strukturen til intervjuguiden. Jeg valgte å ha noen ferdig formulerte, fullstendige spørsmål med stikkord og hjelpespørsmål eller tilleggstemaer (se vedlegg 2). Dette kan hjelpe meg til å invitere intervjupersonen til å utdype sine erfaringer. For at intervjuet skal bli av god kvalitet, er det sentralt at man som intervjuer stiller spørsmål som oppmuntrer intervjupersonen til å gi konkrete og utfyllende beskrivelser om temaene intervjuet omhandler (Thagaard, 2018).

Før jeg gjennomførte intervjuene til oppgaven, gjennomførte jeg et pilotintervju for å reflektere over om intervjuguiden fungerte i praksis og hvor lang tid intervjuet kom til å ta. Jeg brukte det også for å øve meg på intervjusituasjon. Intervjusituasjonen er basert på at man utvikler et tillitsforhold til intervjuobjektene (Thagaard, 2018). Siden alle jeg intervjuet var bekjente av meg, var tillitsforholdet allerede etablert til en vis grad. Samtidig var det viktig å få tilbakemeldinger av intervjupersonen i pilotintervjuet om eventuelle justeringer og endringer. Jeg gjennomførte pilotintervjuet med ei klassevenninne som har erfaring fra individuell organisert idrett på breddenivå. Etter dette var gjennomført fikk jeg tilbakemeldinger fra klassevenninnen om innhold og tema. Vi reflekterte sammen om temaer

jeg kunne spurt mer om. Jeg gjorde noen justeringer i henhold til våre refleksjoner etter pilotintervjuet og ble mere fornøyd med intervjuguiden etter dette.

3.5. Gjennomføring

Intervjuene ble gjennomført på forskjellige steder. Jeg og informantene avtalte møtested hvor det passet best for begge parter. Det var viktig for meg gi informantene mulighet til å bestemme sted for intervjuet. Det å gi intervjuobjektet mulighet til å velge et sted de er komfortabelt i er anbefalt fordi det er lettere å skape en avslappet atmosfære. To av intervjuene ble gjennomført på to forskjellige cafeer, mens de to siste ble gjennomført hjemme hos informantene. At to av intervjuene ble gjennomført på cafeer kan ha påvirket intervjuene negativt siden det kunne være andre til stedet som objektet kjente eller noen som satt tett ved og kunne ha hørt hva samtalen innebar. Dette kunne ha ført til at objektet styrte unna sensitiv informasjon som hen ikke ville la andre høre.

Før jeg startet intervjuene ba jeg de lese gjennom samtykkeskjemaet jeg hadde med, dette var tidligere sendt ut på mail eller andre kommunikasjonsplattformer. Grunnen til dette var å forsikre meg om at de var kjent med sine rettigheter, og til en vis grad var informert om hva intervjuet ville handle om. Intervjuene varte fra 22-40 minutter. Noe av fokuset og oppmerksomheten ble borte ved at jeg transkriberte fortløpende i løpet av intervjuet. Det var varierende hvor mye de forskjellige hadde å si til spørsmålene jeg hadde til dem. Spesielt de som hadde drevet med toppidrett hadde mye å si, mens breddeutøveren i organisert idrett sa minst.

3.6. Analyse av data

Etter at jeg hadde gjennomført intervju prøvde jeg å skrive mer utfyllende på de punktene jeg ikke klarte å henge med i transkriberingen som jeg gjorde fortløpende. Transkribering betyr egentlig å gjøre lyd- eller videoopptak om til tekst (Tjora, 2017). Siden jeg ikke gjorde opptak av noen av intervjuene, transkriberte jeg derfor fortløpende. Jeg brukte ved flere anledninger i transkriberingen forkortelser for å kunne skrive fortere. Etter intervjuet gikk jeg over transkriberingen og fylte inn det jeg husket der jeg hadde skrevet lite. I analysen av mine data, jobbet jeg med å finne sitater jeg kunne bruke til oppgaven. Jeg leste gjennom transkriberingen flere ganger og markerte det jeg synes var interessant med tusj. Jeg har underveis i skriveprosessen funnet nye funn som har vært spennende og som kan brukes i oppgaven.

3.7. Kvalitetsvurdering og etikk

For å sikre kvaliteten i kvalitativ forskning er det fire ulike forhold som bidrar til å påvirke kvaliteten: Troverdighet, transparens (gjennomsiktig), pålitelighet og forskerrefleksivitet. Troverdighet kan oppnås ved å være i et felt over lenger tid. Troverdighet gir et utgangspunkt for hvordan deltakerne og andre forskere kan vurdere fremgangsmåtene i prosjektet og de resultatene vi kommer frem til (Thagaard, 2018). Grunnet utvalget av deltakere til studiet og deres representativitet anses som god, mener jeg det øker troverdigheten. Ved å beskrive de metodiske valgene så tydelig som mulig fører dette til en grad av transparens, noe som gjør at leseren selv kan sette seg inn i studiet og ta egen vurdering hvorvidt funnene i oppgaven er troverdig eller ikke. Transparens er dermed studies gjennomsiktighet, gjennomsiktighet vi si hvordan forskeren skaper en detaljert og systematisk beskrivelse av valg og metoder. Dette gjør at leseren enkelt kan vurdere om funnene fra prosjektet har overføringsverdi til andre kontekster (Tjora, 2017). Pålitelighet omhandler i hvilken grad forskningen er troverdig. Pålitelighet styrkes ved oppbygning og ettersporing som er dokumentert gjennom metoder som er benyttet i forskningen, logikken bak funnene og eventuelt konklusjon (Markula & Silk, 2011). Resultater og analysen i en oppgave skal ikke påvirkes av personlige, politiske eller andre faktorer som ikke er redegjort for, for å opprettholde påliteligheten (Tjora, 2017). Det siste forholdet omhandler forskerrefleksivitet og innebærer hvorvidt forsker reflekterer rundt egen rolle i studiet, og hvordan forskers rolle påvirker funnene og dataen som er samlet inn (Markula & Silk, 2011).

Et intervju kan by på etiske dilemmaer som man må ta høyde for før, under og etter intervjuet. I forkant av et intervju er det spørsmål om hvor mye vi kan informere informantene om (Thagaard, 2018). Ved å informere gjennom et samtykkeskjema i forkant av intervjuet (Vedlegg 2) viste intervjuobjektet i generell forstand hva de skulle bli spurt om under intervjuet. I samtykkeskjemaet informeres det også om at informantene har full rett til å trekke seg fra intervjuet når som helst. I intervjusituasjonen er viktig at jeg som intervjuer respekterer informantens privatliv. Jeg må vurdere hvor personlig og nærgående spørsmål jeg kan stille uten å at intervjuobjektet blir ledet til å gi informasjon hen vil angre på i ettertid (Thagaard, 2018). Det er svært viktig å anonymisere intervjuobjektene og spesielt når det blir tatt opp følsomme eller sensitive temaer (Tjora, 2017).

4. Analyse

I dette kapitlet skal jeg presentere mine analyserte data for og diskutere dataen opp mot problemstillingen. Først kommer jeg til å se på de sosiale identitetene og trekke frem både breddeutøver og toppidrettsutøver, deretter skal jeg se på de kulturelle forskjellene innad i miljøene. Til slutt skal jeg se på forskjellene i utstyr, anlegg og hvordan utøverne trener i de forskjellige retningene innenfor idretten.

Jeg kommer til å bruke sitater fra intervjuene som ble gjennomført, i analysedelen. For å opprettholde anonymiteten så bruker jeg ikke navnene til deres. Jeg kommer til å beskrive de med forkortelsene som nevnt under:

Top.org - Toppidrettsutøver i Organisert idrett. Kvinnelig toppnivå i langrenn

Bre.org - Breddeutøver i Organisert idrett. Mannlig medlem av en skiklubb

Top.liv - Toppidrettsutøver i Livsstilsidrett. Mannlig, tidligere toppnivå i klatring

Bre.liv - Breddeutøver i Livsstilsidrett. Mannlig randoneekjører

4.1. Kulturene

I den organiserte idretten og livsstilsidrett på toppnivå er to forskjellige kulturer. For utøvere som er i en av kulturene er det klare væremåter, språk, lover og sosial organisering. Det er forskjell i normer og verdier som ligger til grunne for hvordan man oppfører seg i forskjellige miljøer og samfunn. Livsstilsidrettsutøverne bryr seg mer om det å være fri, ha det gøy, samholdet og den individualistiske aktiviteten (H. Thorpe & Wheaton, 2011). Det handler om en selv og hva en selv klarer å prestere.

For toppidrettsutøveren i organisert idrett, Top.org, kom dette klart frem da jeg spurte hun om miljøet i treningsgruppen hun er en del av:

«Det er jo verdens beste som er samlet på et lag og man har jo litt troa på seg og sitt, så kommer det 10 andre som har like troa på seg og sitt og like sta. Så ja det er forskjeller og være på lag med litt ulike utøvere, kontra utøvere med akkurat det samme målet da. Alle kjemper om den samme plassen og mange har behov for å være leder i gruppa og alltid vil vise seg frem».

Det Tip.org nevner om kampen for plassen på landslaget og at det var en kjempehard kamp om plassene. Det er så mange som kjemper om få plasser på det øverste nivået. og alle har som mål å være best i verden. Dette gjør at det er et ekstremt konkurransepreget miljø både på trening og i det sosiale. De binære kodene til Tangen står sentralt.

I miljøet til utøveren på breddenivå i den organiserte idretten er det ikke konkurransepreget og miljøet er åpent for alle. Bredeutøveren jeg intervjuet fortalte om, et åpent miljø hvor alle er velkommen. De er en gruppe som møtes et par ganger i uka til faste tider. Oppmøtet er variert, men man er aldri alene på trening. De går stort sett sammen, men det er var selvsagt nivåforskjeller. Han nevnte også at noen tok litt ekstra i for å få mer ut av øktene.

Utøverne som er med på disse øktene som Bre.org snakker om, har et aldersspenn fra midten av 20 årene til midten av 50 årene. Alle utøverne er medlem av den lokale skiklubben, men treningene deres er uorganisert. De har faste tidspunkt og deler i en gruppe på Facebook hvem som kommer på trening og ikke, de avtaler også samkjøring.

Hvis man sammenlikner med toppidrettsutøveren i livsstilsidrett Top.liv. så er ikke det miljøet han var en del av konkurransepreget på samme måte som top.org sitt miljø:

«Det var ingen andre enn meg som pushet på trening. Noen droppet den siste sirkelen så de kunne dusje lenger»

Top.liv var tydelig oppgitt over at dette var tilfellet. Uten om dette fortalte han om et bra miljø hvor det sosiale sto høyt. Aldersforskjellen innad i miljøet er stort, noen av de andre i miljøet er 10-20 år eldre. Gjennom skolen er det faste treningstimer og på kveldene dro han på senteret for han visste det alltid var noe andre som trente der. Kulturen er avslappet og inkluderende. Som et kjent fjes på senteret ble han ofte spurt om råd og tips av andre utøvere. Bre.liv mente kulturen var svært avslappet. Alt handler om å ha det gøy og den gode turopplevelsen noe som samsvarer med forståelsen av livsstilsidretten.

Normene i de fire retningene er forskjellige. Med tanke på teorien og uttalelsene fra informantene rundt hvordan kulturene og miljøet innad i idretten er samspiller dette med hvordan forståelse av idrettene er. Den organiserte idretten er mere organisert på toppnivå og på breddenivå. Top.liv var alene om å ta de siste repetisjonene på treningene. Han var den i hans miljø som var mest seriøs i forhold til trening og han ville nå langt innenfor sin idrett. Hvis han hadde vært i en treningsgruppe som er konkurransepreget på samme på som Top.org kan det hende det var flere som pushet hardere på trening. Dette kunne ha forandret miljøet til å likne mer på Top.org sitt, noe som både kan være positivt og negativt. Til sammenlikning virker det som på disse uttalelsene om konkurransepreget som er i den organiserte idrett på toppnivå samsvarer med fokuset på de binære kodene til Tangen.

4.1.1 Alkohol og doping

I den organiserte idretten er det en nulltoleranse for bruk av doping. Norges idrettsforbund jobber tett med antidoping Norge og WADA for å opprettholde en ren idrett i Norge og internasjonalt (NIF, 2015). De siste årene har dette vært et enda mere oppmerksomhet rundt dette på grunn av Johaugssaken og Sundbysaken. Det er en generell oppfatning at toppidrett og alkohol ikke hører sammen og at alkohol kan påvirke prestasjonen negativt. Det er en konservativ holdning til det å drikke alkohol i den organiserte idretten. I livsstilsidretten har mange utøvere innenfor livsstilsidretten et liberale holdninger til alkohol og dop (H. J. L. S. Thorpe, 2012). Dette er både dokumentert i dokumentaren Valley Uprising og i Snowboardlandslaget sin VG serie hvor det blir vist og snakket mye om alkohol og dop. Toppidrettsutøveren innenfor organisert idrett Top.org mener:

«Nå har jeg aldri vært glad i å drikke. Nå som sesongen er ferdig så er det jo på en måte, da er man ikke redd for å bli syk og man drar jo ut og man feirer jo og man drikker jo alkohol. Det er jo sånn når påska kommer da og da er man ferdig da. Påsken er liksom hellig ferien da»

Hun nevnte også at fra november til påsken, som er skisesesongen, er hun helt avholds. Det er fullt fokus og hun er svært redd for å bli syk. Faktisk på det nivået at hun ringer og hører om det er syke barn eller voksne på for eksempel familiemiddager og andre sosiale sammenkomster. Frykten for at sykdom skal påvirke trening, konkurranse og formen er sterk. Å holde seg unna alkohol hjelper med å holde seg frisk gjennom hele sesongen mente hun. Bredeutøveren i organisert idrett, Bre.org har et litt annet synspunkt på alkohol:

«Livet var for kort til og ikke kunne kose seg litt, men det må ikke bli for mye av det gode da. Og opp mot Birken tenker jeg litt over det kanskje. Jeg velger kanskje å kjøre til sosiale ting enn å ta meg en øl.»

For toppidrettsutøveren innenfor livsstilsidrett Top.liv, var holdningene litt annerledes, men litt overraskende var det at han hadde ganske like holdninger rundt alkohol som toppidrettsutøveren i organisert idrett i nærheten av konkurranser.

«Jeg gikk glipp av to helger i russetiden på grunn av samlinger. Det var ikke noe artig. Siden det var viktig å prestere, så holdt jeg meg unna en god stund. Generelt har

jeg ikke noe i mot alkohol, men jeg er forsiktig mot konkurranser, vil jo prestere best mulig.»

Breddeutøveren innenfor livsstilsidretten Bre.liv var den mest liberale av de fire og som samsvarte mest med teorien til Thorpe (2012). Utøveren skal ikke prestere på et høyt nivå når han bedriver aktiviteten. Det handler mere om å ha det gøy og det sosiale når han er på tur.

«Det er obligatorisk med en øl etter turen når man kommer ned igjen til bilen eller ved teltet. Det å henge ved teltene etter en lang dag på tur er jo det beste. Kald øl, stort bål og gode samtaler, veldig lite er bedre.»

Holdningene til alkohol varierer i miljøene, men holdningene til andre rusmidler virker til å være konstant og nulltolerert. Her kan det trekkes inn at klatring som konkurranseidrett innendørs er en organisert konkurranseform som er underlagt nasjonale og internasjonale forbund. I henhold til dette kan utøvere bli testet på lik linje som i den organiserte idretten. Det er en annen del av livsstilsidretten som ikke driver med organiserte konkurranser, men som andre har prestasjonsmål. For eksempel utøverne som lager filmer av at de klatrer utendørs eller kjører ned ekstreme fjellsider. Gjennom videotjenester på nett som Youtube, Facebook og Vimeo blir videoklipp av livsstilsidrettsutøvere lagt ut hvor de viser frem ekstreme ferdigheter utenom konkurranse. Denne delen av livsstilsidretten har antakelig svært liberale holdninger med alkohol og dop.

4.2. Sosial identitet og deltakerne

Selvkonseptene våre inneholder informasjon om hva som gjør oss lik og forskjellig fra andre mennesker (Hauge, 2007). «Selvkonseptet» er et begrep som ofte blir vist til som svar på spørsmålet «Hvem er jeg?». Og hvem er egentlig den typiske utøveren innenfor de forskjellige retningene? Det er den sosiale identiteten til utøverne som forklarer tilhørighet til visse sosiale grupper, samt de emosjoner og verdier dette har for vedkommende (Tajfel, 1982). Sosial identitet er avhengig av kvaliteten på de gruppene vi hører til for eksempel, nasjonalitet, kultur, religion, familie og som i denne oppgaven retning innenfor idretten. For å være utøver i den organiserte idretten må man være medlem av et idrettslag. Som medlem av et idrettslag identifiserer man seg med idrettslaget og andre som også er medlem av dette idrettslaget. Det er en standardisering av bekledning og spesielt på toppidrettsnivå dette er spesielt tydelig i OL. I den organiserte idretten er alle samfunnsklasser representert. Kvinner er noe underrepresentert (41%), men ikke i stor grad (NIF, 2017).

Mange av utøverne innenfor livsstilsidretten bruke mye penger og tid på en livstil som blir et kollektivt uttrykk av stil, kroppslig, fremstilling og holdninger som påvirker deres sosiale identitet. Musikksmak og språklige uttrykk er også en del av dette kollektivet uttrykket (Wheaton, 2014). Livsstilsidretten er uorganisert og tar avstand fra den tradisjonelle organiserte idretten (H. Thorpe & Wheaton, 2011). De fleste deltakere i livsstilsidretten er vestlige, heteroseksuelle, hvite unge menn og tilhører middelklassen. Det finnes selvsagt unntak fra dette, og det er mange kvinner som driver med livsstilsidretter (Langseth, 2014).

Top.org har vært medlem av flere idrettslag for å få de beste tilbudene hun kan for å gjøre toppidrettssatsningen optimal. Hun velger å gå til klubber som gir hun best økonomisk støtte og hvor det er mest tilrettelagt for å lykkes. Dette går foran det å være trofast til det originale idrettslaget.

«Når jeg begynte på ski sånn ordentlig gikk jeg for S IL (Stedsnavn idrettslag). Men jeg bor jo i R (Stedsnavn på R) da ble det naturlig når det ble skigruppe i R og bytte dit, så da gikk jeg for R IL. Men for sånn 2 år siden ville ikke R ha seniorer lenger. Fordi det er ganske dyrt å ha seniorer i gruppa si. Hvis klubben skal dekke alle utgifter, typ sånn reiser, skirenn, hotell og sånne ting så da ville ikke de ha det lenger så da byttet jeg faktisk da tilbake til S IL.»

Som utøver på svært høyt nivå har laget hun er en del av, avtale med sponsorer både for klær og andre produkter som er vist på klærne hun går med i offisiell sammenheng. På en helt vanlig hverdag skiller hun seg ikke ut. I idrettslig sammenheng er det en tilhørighet med alle andre som går i samme «uniform» som hun selv. På spørsmålet om idretten var en del av identiteten hennes fikk jeg et omfattende svar:

«Ja det er jo det, Herlighet det er jo virkelig det. Jeg var jo faktisk, siden jeg ikke har vært helt sikker på om jeg vil satse videre så var jeg hos sånn karriereveileder her i fylket også skulle jeg fylle ut et sånn skjema på nett da. Også sto det sånn: Hva er interessene dine? Og jeg ble helt sånn, Herregud hva annet er det jeg interesserer meg for!»

Store deler av tiden hennes går med på å bedrive idrett. Hun er en typisk 24timers utøver hvor hovedfokuset er på å bli best mulig. Siden hun gikk ut fra videregående så har all tid gått med

på å bli best mulig i langrenn. Tilhørigheten til idrett gjør at dette blir en stor del av identitet hennes.

Bre.org mente selv han var ikke hadde noen særlig sosial tilhørighet til klubben og idretten. På treningene med gruppen brukte han tøy fra klubben, men utenom dette skilte han seg ikke ut som aktivt medlem. Han omtaler seg selv som en litt over gjennomsnittlig aktiv mann som har litt for høye krav til seg selv når det kommer Birkenbeinerrennet. Identiteten hans var ikke i særlig stor grad preget av idrettsaktiviteten. Han mente igjen han var over gjennomsnittet interessert i langrenn, men da som underholdning. Det var flere i treningsgruppen som brukte mye mer tid i smøreboden og penger på diverse for å optimalisere prestasjonen i mosjonsløpene.

Top.liv er også medlem av et idrettslag. Han er medlem på grunn av fordelene ved å kunne komme inn på klatresenteret billigere og at klubben dekker noen av utgiftene til konkurranse. Og være medlem av et idrettslag var naturlig for Top.liv for å kunne få økonomisk støtte til å drive toppidrettssatsningen. Dette er misvisende i forhold til teorien om at livsstilsutøvere skal være uorganiserte. Selv mente Top.liv at dette var naturlig:

«Jeg har vært medlem av litt forskjellige klubber med tanke på der jeg har bodd da. Jeg er jo medlem for å få støtte til konkurranser og rabatt på senteret. Det har jo vært ganske digg å få klær også.. Som trener for klatregruppen føler jeg også det er viktig å være medlem i klubben. Jeg tror også forbundet har det som et krav på en måte. Siden jeg var på landslag burde jeg jo representere en klubb»

Top.liv mente selv at idretten ikke hadde noe særlig påvirkning på identiteten hans. I følge han når han driver med en ting er det med mål om å gjøre det bra. Det gjelder aktiviteter han driver med etter toppidrettssatsningen også:

«Når jeg først starter med noe skal jeg gjøre det skikkelig, det eneste jeg ikke går skikkelig inn i er skole. haha. Jeg gidder ikke gjøre noe jeg interesserer meg for halvveis, da er det jo ikke vits å drive med da.»

Bre.liv tilhører ingen gruppe, de han drar på tur med for å bedrive aktiviteten sin med er venner og bekjente som holder på med det samme. Han er ikke medlem av noe idrettslag, men av turistforeningen for å kunne benytte seg av hyttene dere.

«Jeg er medlem av en turgruppe for studenter. Det er mye greier som blir skrevet der men jeg har aldri blitt med folk som spør om noen vil være med på tur. Det blir postet mye fornuftig om snø og forhold da. Det er kjekt å ha med seg.»

Ut ifra svarene jeg fikk av mine informanter ga ikke dette noen klare trekk for hvem den typiske utøveren innenfor de forskjellige retningene var. Tre av fire var organiserte, noe som er ikke er i samsvarer med teorien om livsstilsidrett. Utøverne skiller seg ikke fra hverandre på utseende, holdninger eller stil. Alle utøverne kan tolkes som den vanlige personen i gata. Ulikhetene går når de kommer inn i arenaen hvor de bedriver aktiviteten sin. Her skiller de antakelig ikke ut fra de andre utøverne som også bedriver samme aktivitet, men fra allmennheten. Språket forandrer seg også når de snakker med noen med kunnskap om aktiviteten deres eller noen fra miljøet.

4.3. Anlegg, utstyr og trening

I alle idretter er det å ha riktig utstyr og et sted å bedrive idretten svært sentralt. For å kunne optimaliserer prestasjon er det viktig å ha det beste utstyret. Merker som produserer konkurrerende produkter prøver alltid å ha et teknologisk fortrinn så de har det beste utstyret. I den organiserte idretten er regler, anlegg og utstyr standardisert for å gjøre det mulig å sammenlikne resultater over tid, dette gjør at man kan ha rekorder i idretter (Loland, 2015). Det er de internasjonale forbundene som lager reglene for standardisert utstyr og anlegg. Livsstilsidretten er basert rundt nye teknologier eller objekter for eksempel snowboardet, downhillsykkelen (sykkel med dempere for å sykle ned ulendt terreng), skateboardet, twintipskien m.m (Houlihan & Malcolm, 2015). Hvor livsstilsidrett blir gjennomført varierer. Noen er urban basert, altså blir bedrevet i byer og i bygninger hvor det er lagd ramper eller vegger. Andre sporter søker til naturen og «become one with the sea/mountain» er viktig. Disse sportene er for eksempel klatring, surfing, ski og brettkjørere (Houlihan & Malcolm, 2015).

Top.org som skiller seg ut fra de andre her. I toppidretten er det svært viktig med riktig utstyr for å få optimalisert prestasjonen. Som medlem av en treningsgruppe på høyt nivå er hun sponset av forskjellige merker som gir utøverne på laget klær og utstyr. Hun har med det ganske mye forskjellig type utstyr og har i grunn ikke kontroll på hvor mange par ski hun har:

«Jeg vet egentlig ikke hvor mange par jeg har, det er litt flaut.. Det er servicemannen som har kontroll på alt det der. Jeg har bare noen treningsski som jeg har hjemme som jeg bruker til det daglig. Jeg smører ikke treningsskiene mine en gang, det er det pappa som gjør, hehe.»

Som aktiv på et høyt nivå har Top.org mulighet til å reise rundt om i hele Europa og konkurrere. Disse løypene er ikke standardisert, men distansen de konkurrer i er alltid lik. Det har de siste årene blitt innført regulering i forhold til stakefrie soner og lengde på staver i klassisk. Dette har ikke påvirket Top.org noe særlig, hovedsakelig er det for menn disse restriksjonene har blitt en påvirkning. Som nevnt i teoridelen har spesielt alpinister ekstreme mengder med ski og utstyr. Det er et massivt hemmelighold rundt de viktigste detaljene og teknologiske nyvinningene.

I motsetning til Top.org har Bre.org bare noen få par ski som ha benytter seg av til forskjellige anledninger. Han smører ski selv og er sin egen servicemann som de aller fleste i idretten er.

«Jeg har et par ski som jeg liksom bruker kun på Birken og når jeg vet det gode nok forhold så jeg ikke skader de. Utenom det paret har jeg et par med ski som jeg stort sett bruker til trening da. Dette paret bytter jeg ut av og til. Også har jeg jo et par staver og det er det»

Det samme gjelder Bre.liv som har et par ski som han bruker på alle turene han går på. Det eneste han har byttet litt på er staver som han knekker eller klær som blir ødelagt. Derimot det som defineres som anlegget til en randonee utøver er fjell og snø.

«De dagene med perfekt føre, sol og gode temperaturer er det beste som finnes. Bo i telt i en uke og bare nyt fjellet og skikjøringen. Ingen bekymringer og generelt bare god stemning med venner»

Om forholdene ikke er gode eller været er for dårlig velger naturligvis Bre.liv og holde seg hjemme, men som han sa selv så skal «det være ganske dårlig vær for at de ikke skal bli tur». Følelsen av å være et med naturen over lengre perioder og lese fjellet og snøen var noe han utdypet var noe av det viktigste med aktiviteten. Dette passer svært godt inn i det Houlinhan og Malcolm nevner om at noen sporter søker til naturen for å «become one with the

mountain» (Houlihan & Malcolm, 2015). For å få alt utstyret som er nødvendig for å drive med randonee måtte Bre.liv bruke en del penger, spesielt på sikkerhetsutstyr som skredsøker. Naturen er uforutsigbar og skred kan skje, derfor er det svært viktig med sikkerhetsutstyr.

Top.liv hadde også personlige sponsorer som stilte med det mest nødvendige utstyret i form av klatresko, kalk, noe klær og sele. På klærne brukt i konkurranse var det klare reklamemerker for denne sponsoren på strategiske steder på kroppen. For hans del er anlegget han trener i innendørs. Når det er innendørs blir man ikke påvirket av vær og vind. Ved å klatre innendørs trekker han seg bort fra natur og andre elementer som kan påvirke både trening og konkurranse. Man kan også manipulere omgivelsene inne ved å skru om veggene eller velge de veggene man vil klatre på. Med tanke på vegger og tak er det unike vegger på nesten hvert eneste klatresenter. Rutene og grepene som blir satt opp på veggen er heller ikke like og det er utallige kombinasjoner av tak som lager en rute. Høyde på veggene og hvor bratte de er varierer også fra sted til sted.

Til sammenlikning er mengden med forskjellig utstyr de forskjellige utøverne har ekstremt stor. Fra minimalistisk med bare noen få ting som man virkelig trenger til store mengder ski. Man skulle tro at en toppidrettsutøver innenfor en idrett trengte store mengder utstyr for å hevde seg som i mange andre idretter, men ikke i klatringen. Det kan sammenliknes med for eksempel løping hvor man i teorien bare trenger et par løpesko. I begge breddeidrettene og også toppidrett i livsstilsidrett er det tydelig at kravet om utstyr ikke er like høyt som i organisert toppidrett.

4.3.1. Treningshverdag

Som medlem av den organiserte idretten er normen for utøvere å ha faste treningstider. De har treninger som er skrevet ned og som er planlagt et stykke i forveien for å nå en formtopp. Toppøverne fører treningsdagbok, har planlagt treningen lang frem i tid og de har kontroll på hva de spiser.

Mange av livsstilsidrettsutøvere driver ikke med det de selv kaller trening. Et godt eksempel er uttalelsen til Marcus Kleveland om «*Venter til tiden hvor jeg må trene*». Flere av utøverne som driver med aktiviteter hvor de må gjennomføre triks, bruker mye trampoline og turner for å øve på bevegelser de har lyst til å gjennomføre enten med brett, ski eller sykkel.

Som individuell utøver i den organiserte idretten på toppnivå blir mye av treningshverdagen tilbrakt alene for Top.org. Hun trener ekstreme mengder for å kunne bli best i verden på ski.

Hun har trent svært målrettet siden hun startet på videregående. I treningsarbeidet sitt trener hun stort sett langrenn:

«Så jeg tror jeg trente sånn 800 timer i fjor. Det er litt vanskelig å skjønne hvor mye 800 timer sånn egentlig er, den vanlige mannen i gata har ikke så mye forhold til timer i året da. Nå bruker jeg det mye løping fordi det er den treningsformen jeg liker best, mens andre går jo mye på rulleski og sykler for eksempel da, mens for meg har det vært mye løp. Altså utholdenhet da det er jo det aller aller viktigste og det er jo ikke noe bedre enn løping sånn egentlig når det kommer til utholdenhetsmessig. Men styrke og da. Det er jo basis styrke, men langrenns relatert, alt liksom».

I definisjonen til Olympiatoppen på hva toppidretter nevner de «Idretten er for disse utøverne en hovedbeskjeftigelse». Man kan med klarhet si når en utøver trener over 800 timer i året at dette er hovedbeskjeftigelsen til utøveren. Hun fører treningsdagbok for å ha kontroll på alle timene og mulighet til å gå bakover for å se hva som eventuelt gikk bra eller dårlig. Bre.org som skal gå Birkebeinerrennet har klare målsetninger med sin trening i form av merkekrav og pers på tid.

«Jeg trener for å gjennomføre Birkenbeinerrennet med et bedre resultat enn jeg har hatt tidligere og selvfølgelig for jeg liker å trene. Målet er jo alltid merke, men hovedsakelig å perse. Men forholda spiller så stor rolle, kan ikke forutse eller gjøre noe med de»

Top.liv hadde en periode med treningsmengde tilsvarende Top.org. Grunnet at han ikke kom med på satsingsdelen av en ungdomsgruppe til klatreforbundet. Etter dette ble treningen hans svært målrettet.

*«Jeg sto opp, dro på skole, hjem spiste litt, dro til klatresenteret, hjem spise, ned på gymmen. Når de ikke tar meg med skulle jeg f*** meg vise dem. Senere trente jeg mest for å kunne få ut alt i konkurranse. Når det er så jevnt, hvis man faller og føler man ikke har fått ut alt.. Da er det liksom ikke verdt det»*

Top.liv nevnte også at det påvirket han at han ikke hadde noe god matching på trening. Det var ingen som var bedre eller like gode så han fikk ingen pushing og dette påvirket motivasjonen til å trene og satse videre.

Bre.org gjennomfører økter med noen venner et par ganger i uka. De avtaler fortløpende hva økten skal inneholde. Men noe som er likt er at de har en klar målsetning med hvorfor de trener.

«Jeg trener for å kunne gå på de turene jeg vil uten for store problemer. Det skal liksom ikke være utholdenheten som begrenser meg»

Sammenlikner man utsagnene ser man at toppidrettsutøverne er mye mer målrettet og de trener mye mer enn hva breddeutøverne gjør. Det er også interessant og se at alle har en målsetning med trening de har gjennomført eller gjennomfører. Ved å ha målsetninger gir dette utøverne motivasjon til å kunne trene de timene som trengs for å nå målet de har satt seg.

4.4. Andre funn

Delingen av livsstilsidretten på toppnivå?

Ut i fra hvordan livsstilsidretten har forandret seg etter introduksjonen av X-Games og andre konkurranser vil jeg påstå at det finnes to retninger innenfor toppidrett i livsstilsidretten. Det er de som deltar på konkurranser og de utøverne som lager filmer av at de klatrer utendørs eller kjører ned ekstreme fjellsider. Gjennom videotjenester på nett som Youtube, Facebook og Vimeo blir videoklipp av livsstilsidrettsutøvere lagt ut hvor de viser frem ekstreme ferdigheter utenom konkurranse. Det er selvfølgelig noen utøvere som både er med på konkurranser og andre aktiviteter, men stort sett er det utøvere som er 100% dedikert til å drive med filming eller konkurranse. Disse utøverne kan ha vært på toppnivå og vunnet X-Games tidligere, men er ikke gode nok lenger eller ikke har motivasjon til og konkurrere, og tar med ferdighetene sine ut i fjellet eller andre elementer. Et eksempel på dette er twintipkjører og tidligere X-Games vinner Per Kristian Hunder fra Øyer. I et intervju i skifilmen Supervention 2 snakker han om hvor lite motivert han er for å kjøre konkurranse, i dette tilfellet X-Games. Han vil mye heller kjøre pudde å ha det gøy.

Innenfor den organiserte idretten finner man ikke slike eksempler på utøvere på toppnivå som ikke konkurrer og lever av det, men det er vanlig i livsstilsidretten. Sponsorer og inntekter fra filming gjør at det for mange er mulig å leve av å drive med aktiviteten utenom konkurranse.

Det kan diskutere om utøvere som er organiserte og som konkurrerer i internasjonale forbundskonkurranser virkelig er livsstilsidrettsutøvere. Noen av kjennetegnene og argumentene som Wheaton (2004) presenterer om livsstilsidretten og hva som kjennetegner

disse utøverne blir ikke helt riktig hvis man ser på konkurranseutøvere. Det ser ut til at det har blitt en profesjonalisering av flere livsstilsidrettene. Det er flere av livsstilsidretten som får egne linjer på forskjellige toppidrettsgymnaser som NTG (Norges Toppidrett Gymnas) og Wang. På NTG har freeski, klatring og snowboard egne linjer. NTG er drevet i samarbeid med den organiserte idretten i Norge og det er krav om å konkurrere for elevene på NTG.

Denne profesjonaliseringen er spesielt tydelig i klatring, hvor det er to distinkte retninger med de som klatrer inne og de som driver med uteklatring. Det er svært mange konkurranseklatrere som aldri drar ut og klatrer, alt fokuset ligger på å prestere innendørs på plastikk for å bli bedre til konkurransene. Dette er den retningen topputøveren innenfor livsstilsidrett Top.liv har tatt.

«Jeg får ikke den samme driven av å klatre ute, det er mange som sier de klatrer inne kun som trening for å klatre hardere ute. Dette har jeg aldri skjønt, det er jo gøy å klatre ute, men jeg har aldri blitt frelst sånn som for eksempel (en felles venn).»

Konkurranseklatrerne er nok mye mer positive til OL enn det de som driver med utendørsklatringen er. De som er negative til klatring som OL gren er antakelig lagt under mange av kjennetegnene til livsstilsidretten som er beskrevet tidligere i oppgaven og er sterk tilhenger av livsstilen og motstander av institusjonalisering og profesjonalisering av klatringen.

5. Oppsummering og avslutning

I dette kapittelet presenteres noen av de mest sentrale funnene som jeg kom over i analysen av datamaterialet. Avslutningsvis reflekteres det over hva som kan være forslag til fremtidig forskning, for å danne ny kunnskap om kulturelle forskjeller og hvordan toppidretten i livsstilsidrettens treningsarbeid forandrer seg.

5.1 Sentrale funn

Den kvalitative analysen om forskjellene i kulturene og treningsarbeidet til utøvere i livsstilsidrett og organisert idrett, antyder at det er et mere avslappet miljø og mindre krav i livsstilsidrett enn i organisert idrett, dette gjelder både på breddenivå og toppnivå. Dette samsvarer med andre studier av livsstilsidretten (Houlihan & Malcolm, 2015; H. Thorpe & Wheaton, 2011; Wheaton, 2004).

Et sentralt funn er at seriositeten til toppidrettsutøveren i livsstilsidretten er ganske lik som i den organiserte idretten, men miljøet han var en del av var allikevel avslappet utenfor

treningsarenaen. Toppidrettsutøveren i den organiserte idretten viste misnøye med at miljøet var så konkurransepreget både på trening og i det sosiale.

Videre antydes det at det er like holdninger og synspunkter til alkohol og doping på toppnivå innenfor både livsstilsidrett og den organiserte idretten. Dette er motstridene i forhold til hva tidligere studier sier om den liberale holdningen til dette i livsstilsidretten (H. J. L. S. Thorpe, 2012). På breddenivå innenfor livsstilsidretten var holdningene mer i samsvar med teorien. Bre.liv skilte seg ut og underla seg de karaktertrekk som teoretisk grunnlag antydet. Siden jeg møtte informantene utenfor idrettsarenaen kan dette være grunnen til at de ikke skilte seg ut som idrettsutøvere. Som nevnt i andre funn er det muligens forskjellene i sosial identitet mere fremtredende innenfor andre miljøer i livsstilsidretten og med de skiller seg mere ut. For eksempel med dreads og baggy klær.

Et sentralt funn er at det på toppnivå er relativt like holdninger til trening og hvordan dette skal gjennomføres, til en vis grad også treningsmengde. Det er også tegn til at det også er slik på breddenivå hvor det sosiale står sterkt og det er mindre viktig å prestere på trening. Alle hadde et mål med treningen de gjennomførte. På utstysfronten er det som forventet store forskjeller mellom utøverne, hvor toppidrettsutøveren i den organiserte idretten har store mengder med ski og utstyr for optimalisering av prestasjon. Top.liv, Bre.liv og Bre.org har mindre utstyr og det står ikke så sentralt i aktiviteten deres.

Det kunne vært svært interessant og fokusert på klatremiljøet og studert forskjellene hos utøvere som bedriver konkurranseklatring og utendørsklatring på høyt nivå. Som mine funn og tidligere forskning antyder er det forskjeller mellom disse to retningene og jeg tror tidligere forskning samsvarer mye klarere med utendørsklaterne enn konkurranseklatrere.

6. Litteraturliste

Aftenposten. (2016, 22. februar 2016). Arrangøren viker ikke: X Games går som planlagt.

aftenposten. Retrieved from

<https://www.aftenposten.no/100Sport/vintersport/Arrangoren-viker-ikke-X-Games-gar-som-planlagt-215484b.html>

Alnæs, K. (2007). *Jeg spenner mine ski* (1. utgave ed.): Aschehoug.

Berglie, B. (2017). *Fallskjermhopping i et klasse-og kjønnsperspektiv: en kvalitativ studie av deltagelsesvilkår*. NTNU, brage.bibsys.no. Retrieved from <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2454461/Berglie%2c%20Betina.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Bjørndal, C. R. P. (2017). *Det vuderende øyet*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

Christensen, T., Lægreid, P., Roness, P. G., & Røvik, K. A. (2013). *Organisasjonsteori for offentlig sektor* (2. utgave, 3 opplag ed.): universitetsforlaget.

Cittadella, L., & Harstad, T. (Writers) & Snowboardforbundet & V. Gang (Directors). (2013). Snowboardlandslaget episode 3: Fete hopp og fest i USA [Episode fra TV-serie]. In Snowboardforbundet & vgtv (Producer), *Snowboardlandslaget*.

Hauge, A. L. (2007). Identitet og sted: En sammenligning av tre identitetsteorier. *psykologitidsskriftet.no*. Retrieved from <https://psykologitidsskriftet.no/frapraksis/2007/08/identitet-og-sted-en-sammenligning-av-tre-identitetsteorier>.

Hogg, M. A., & Terry, D. J. (2001). *Social Identity Processes in Organizational Contexts*: Psychology Press.

Houlihan, B., & Malcolm, D. (2015). *Sport and society: a student introduction*: Sage.

Jarlsbo, Ø. (2015, 5. mars 2015). OSLO VIL BRUKE 42 MILLIONER PÅ X GAMES NESTE ÅR. *Verdens Gang*. Retrieved from <https://www.vg.no/sport/i/1EMWq/oslo-vil-bruke-42-millioner-paa-x-games-neste-aar>

Langseth, T. (2014). Den unge mannen og havet. In G. v. d. Lippe & H. K. Hognestad (Eds.), *Kjønnspektiv i idrett og friluftsliv* (pp. 321-333). Oslo: Novus.

Loland, S. (2015). *Idrett og samfunn* (6 ed.). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

Markula, P., & Silk, M. (2011). Paradigmatic Approaches to Physical Culture. In *Qualitative Research for Physical Culture*. London: Palgrave Macmillan.

NIF. (2015). *Idrettspolitisk dokument*. Retrieved from https://www.idrettsforbundet.no/globalassets/idrett/idrettsforbundet/om-nif/idrettspolitisk-dokument-2015-2019/57_15_nif_idrettspolitisk-dokument-2015-2019_lr_0909.pdf

NIF. (2017). *Nøkkeltallsrapporten for 2017*. Retrieved from idrettsforbundet.no: <https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/500284a617874f828785ff6db89b661a/nokkeltallsrapport2017.pdf>

- Oksholen, T. (2018, 28. februar 2018). Kunnskap for å bli best i verden. *Universitetsavisa*. Retrieved from <https://www.universitetsavisa.no/forskning/2018/02/28/Kunnskap-for-å-bli-best-i-verden-18365096.ece>
- Olympiatoppen. (2015). Toppidrettsstatus. *olympiatoppen.no*. Retrieved from https://www.olympiatoppen.no/fagomraader/utdanning_og_karriere/toppidrettogstudier/naar_du_har_soekt/media47365.media.
- Overvik, J. (2015, 11.mars 2015). TRE AV FEM OSLO-BORGERE ER POSITIVE TIL X GAMES: IDRETTSTOPPER KREVER X GAMES-SVAR. *Verdens Gang*. Retrieved from <https://www.vg.no/sport/i/WEvLr/tre-av-fem-oslo-borgere-er-positive-til-x-games-idrettstopper-krever-x-games-svar>
- Skjellum Mueller, H., & Barstein, T. (2018, 20.april 2018). Spesialavtale og hemmelighold skal hjelpe Kristoffersen. *Norsk rikskringkasting*. Retrieved from <https://www.nrk.no/sport/spesialavtale-og-hemmelighold-skal-hjelpe-kristoffersen-1.14015355>
- Solbakken, H. A., & Årnes, S. L. (2018, 8.januar.2018). Gjør det elendig på fysiske tester – likevel er han en av verdens beste. *nrk.no*. Retrieved from https://www.nrk.no/sport/gjor-det-elendig-pa-fysiske-tester-_-likevel-er-han-en-av-verden-beste-1.13856037
- Sørgjerd, C. (2016, 23. februar 2016). Alt du lurere på om X Games-bråket. *Aftenposten*. Retrieved from <https://www.aftenposten.no/osloby/i/KyyG/Alt-du-lurer-pa-om-X-Games-braket>
- Tajfel, H. (1982). *Social psychology of intergroup relations* (Vol. 33). University of Bristol: Department of Psychology.
- Tallaksrud, S., Toft, A., & Lien, J. A. (2018, 8.januar 2018). Besatt av detaljer før OL: – Han er den vanskeligste å jobbe med. Retrieved from https://www.nrk.no/sport/besatt-av-detalljer-for-ol_-han-er-den-vanskeligste-a-jobbe-med-1.13853446
- Tangen, J. O. (2009). Forskning på demokrati og makt i den frivillige idretten i Norge – noen refleksjoner. *idrottsforum.org*. Retrieved from <https://idrottsforum.org/articles/tangen/tangen0911>.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitative metoder* (5. utgave ed.). Bergen: Vigmestad & Bjørke AS.
- Thorpe, H., & Wheaton, B. (2011). 'Generation X Games', Action Sports and the Olympic Movement: Understanding the Cultural Politics of Incorporation. *Sage Journals*, (5), 45. doi:<https://doi.org/10.1177/0038038511413427>

- Thorpe, H. J. L. S. (2012). 'Sex, drugs and snowboarding':(il) legitimate definitions of taste and lifestyle in a physical youth culture. *31*(1), 33-51.
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utgave ed.). Oslo: Gyldendal Norske Forlag AS.
- Wheaton, B. (2004). *Understanding lifestyle sport: Consumption, identity and difference*: Routledge.
- Wheaton, B. (2014). *The Consumption and Representation of Lifestyle Sports* (1. ed.). London and New York: Routledge.
- Wilson, T. C. (2002). The paradox of social class and sports involvement the roles of cultural and economic capital. *Sage Journals*(1). doi:<https://doi.org/10.1177/1012690202037001001>

7. Vedlegg

7.1. vedlegg 1 - Samtykkeskjema

Din deltakelse i forskningsprosjekt knyttet til bacheloroppgave kulturelle forskjeller i treningsarbeidet til utøvere i organisert idrett og livsstilsidrett, ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU

Vi takker for at du har sagt deg villig til å delta i et forskningsprosjekt for bacheloroppgave ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap ved NTNU. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Instituttets bachelorstudenter skriver en oppgave som innebærer analyse av dybdeintervjuer. Opplysningene samlet inn i oppgaven vil bare brukes til denne. Dersom det er aktuelt å bruke opplysninger til annet formål, vil du bli kontaktet.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

NTNU, Institutt for sosiologi og statsvitenskap er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du er kontaktet som deltaker i dette prosjektet på basis av din deltakelse i organisert idrett eller livsstilsidrett. Jeg ønsker å finne ut av kulturelle forskjeller i treningsarbeidet til utøvere i livsstilsidrett og den organiserte idretten, både fra breddeidrett og toppidrett.

Hva innebærer det for deg å delta?

Du blir invitert til et intervju som varer mellom 30 og 45 minutter. Du kan selv velge passende sted for intervjuet. Intervjuet vil bli transkribert fortløpende for hånd av intervjuer.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Du kan når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 10.5.2019. Alt du sier vil bli behandlet konfidensielt og videre anonymisert i oppgaven, slik at ingen opplysninger kan tilbakeføres til deg. Kun student (Eirik Rakstad) og veileder Martin Nesse (Vitenskapelig assistent ved institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU) vil ha tilgang til personopplysninger. Data i intervjuene vil registreres som notater. Oppgaven kan/vil bli publisert på offentlige sider.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:
innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
å få rettet personopplysninger om deg,
få slettet personopplysninger om deg,
få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

På oppdrag fra NTNU Institutt for sosiologi og statsvitenskap har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Prosjektet skal avsluttes senest 23.06.2019.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:
NTNU Institutt for sosiologi og statsvitenskap, ved ansvarlig for emnet Idrsa2900 og Idrsa2901, Nils Petter Aspvik, tlf 92 64 80 33, nils.petter.aspvik@ntnu.no

NTNUs personvernombud: Thomas Helgesen, tlf 93 079 038, thomas.helgesen@ntnu.no

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig (veileder)

Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet kulturelle forskjeller i treningsarbeidet til utøvere i organisert idrett og livsstilsidrett, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i dybdeintervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til anonymisering, innen 1 måned etter gjennomført intervju.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

7.2 Vedlegg 2 - Intervjuguide

Bakgrunns spørsmål:

- Kan du fortelle litt om deg selv? (Alder, hjemsted, bosted, yrke?, student?, fag?)
- Litt om hva som fikk deg inn i idretten? Familie? Hvilke idretter du har drevet med?
- Hvor lenge har du vært en del av denne idretten?

Idrettskarriere:

- Kan du kort beskrive din idrettskarriere så langt?
 - Målsetninger med treningen
 - Lag/klubb?
 - Skole? Idrettslinje
 - Press for å gå på skole som hadde toppidrett?
 - Medlem av idrettslag
 - Flyttet og blitt medlem av nytt idrettslag?

Kulturelle forskjeller

- Avslappet?
- Motivasjonsklima?
 - Treningsklima generelt?
 - Kun den aktiviteten eller basistrening? Isåfall hvor mye? Hva gjorde du? Annen aktivitet?
- Trent alene eller treningsgruppe?
 - Hvis det var en gruppe, hvordan var miljøet i gruppen? Presset hverandre? Si noe om treningskulturen i gruppen du trente med?
 - Hvis du trener alene, hvor finner du motivasjon? Hva hjelper deg på trening?
 - Elite lag?
- Hvordan trener har du?
 - Om du har trener?
 - Hvilke trenere har du hatt?
- Sosialt sett utenfra Ble det sett «ned på» å ta idretten for seriøst?
 - Droppet fest/ alkohol/ sosiale sammenkomster pga idretten?
- Føring av treningsdagbok
- Hvor mye trente/trener du?
- Hvordan er miljøet?
 - Konkurransorientert?
 - Sosialt?
- Hvor mye utstyr har du? Mange par ski? Mange par sko?
- Idretten en del av identiteten din
- Bruk av film til inspirasjon osv
- Har du noe mer du vil utdype?

